

DIVERSE RECHTSZAKEN¹ WAARBIJ DE BEWONERS VAN DE WENNEKER, DE WIJENTJESVOORT EN DE BULT BETROKKEN WAREN ¹

¹ Regionaal Archief Zutphen. Archiefnr. 0338, Inventarisnr. 17, 18, 19, 136, 228, 0001. Oud-Rechterlijk Archief Scholtambt Zutphen (1462-1811)

I. Doodstraf Henrick Gerritsen Wennekynck en onthoofding op het Gravenhof in Zutphen , 1628

Sententie, den 18 julij 1628

Gesien bij den Hove des Furstendoms Gelre ende Graffschaps Zutphen, die Confessie van Henrick Gerritsen soon van Gerryt Wennekynck tot Vorden gebooren, olt omtrent dartich jaren, gevangen, waerbij deselve buiten pijn bekent, dat hij omtrent Aprili lestleden, sich van Rees, alwaer hij eenige jaeren onder die compagnie van Capitein Hattem hebbe gedient, nae Vorden voorn. hadde begeeven, omme aldaer te vorderen seeckere actie, die hij vermeinde uijtstaende te hebben tegens Erfgenamen van wijlen Willem Joistinck ter oorsaeken als voor omtrent ses end dertich jaeren op het kinderhier van Gerrit tegenwoordigh bouwman op Jebbekinck in Vorden, seecker gevecht geweest was tusschen den voorn. Willem Joistinck ende noch eenen anderen man, ende die moeder van hem gevangen dit wilde scheiden, hij Joistinck sijne moeder voorss. opden arm geslaegen ende gequetset hadde waertoe hij gevangen te meer bewoogen was geworden, doordien die voorn. Erfgenaemen van Joistinck met die suster van hem gefangen, getrouwt wesende aen eenen soldaet liggende in guarnisoen binnen Lingen, dieshalven verdaegen, end aen diese lue betaelt hadden die somme van vijftich daeler, hoedanige somme hij confessant verstonde hem mede daervan te gebeuren tot het welcke alsoo d' Erffgenaemen van Willem Joistinck voorn. niet en wilden verstaen, hadde hij gevangen om die voorn, actie te vorderen, sich enige dagen tot Vorden voorss. ende daar omtrent opgehouden, ende dat inmiddelertwille als die bruiloffte van sijnen neve den soone van Warner Abbinck op het goet Braemell gehalten wierde, end hij gevangen sich mede aldaer laten vinden, ende op Maenendach nae Paeschen s'avonds laete met sijne Moeije die hujsvrouw van Warner Abbinck nae huis willende gaen, ende inden Vordensen Enck tussen het huis te Vorden ende die Loecke, hem gemoet sijnde eener Evert Gerrest knecht van Aelbert Berenssen Mullenaer, die quam vande Winnekincksvoort, hadde hij Confessant omtrent acht off negen treden weerh vanden voorss. Evert wesende, ettelicks 't eijfen gewacht, wie daer ?. Ende als hij Evert daarop so haes niet en antwoorde, had hij Confessant, overmits het eeniger maoten doncker, ende bij hem (: als hij seijt;) gepræsumeert ariede dat het vijant was, opden voorss Evert met drei Coegels los geschooten, ende hem so swaer verwondet, dat hij den tweeden dach daraen was gestorven.

Item dat hij gevangen niet tegenstaende 't voor verhaelde feijt, 't welck hij seijt sijn Capiteijn wel geweeten te hebben, nae erholdene paspoort van denselven, van Rees in de Graeffschap Berge int B*****, ende van den vorder verstoutet hebbe in julio lestleden tot Vorden te comen, hervattende die bouven genoemde actie tegens d' Erffgenaemen van Willem Joistinck, wir vande welcke hij eintelick op eenen vrijdach den 18 julij voorss. s'avonds laete te huise van Jan Snijder opte Hackerie (: wesende erffgenaemen): gecreegen die hem aldaer belofft hadden te geven die somma van veertich daler, die hij Maendach off Dinsdach daeran volgende ten selven huise soude ontfangen waerover hij dien

Dinschedach 's avonds spaerde, ten einde voorss. comende, gevangen was geworden, bekennende van meinonge geweest te sijn, dat hij bij verweigeringe van de bovengemelde penningen, sich met consent van sijn officieren met afhaelen van peerden ende koeijen vande onwilligen betaelt solde hebben doen maecken,

'T voorss. hoff deselve Confessie neffens die Contschappen bij den officier ex officio, over die voorverhaelde feijten genomen, geexamineert ende overwoegen hebbende, verclaere den voorss. gevangen Henrick Gerritsen in die poenen der rechten vervallen te sijn ende sijn leven verwerckt te hebben, item oversulxe condeneerende dat hij ter plaetsen van Justitie gebracht ende aldaer metten Sweerde, dat die doot daernae volgt, geexecuteert sall worden anderen ten afschouweweliken exempe. Aldus gedaen ende gearresteert 't sterken in den Raede den XXVIII Augusti 1628

Was onterteikent J. Sluijsker

End is voirts de voorn. Sententie de 2 septembris alhier binnen Zutphen op de Gravenhoff geexecuteert.

II. Doodslag Arent Gosens

Den 8 Julij 1702

Erschienen voor Wilhelm van Hasselt Stadtholder en Richter, en Gerichtsluiden Dor. Jacob Adriaen Scheers en Herman Hermansen,

Dr. G. Altetus als Advocaat Fiscael te kennen gevende, hoe dat hij naer gewonnen informatie in ervaringe is gekomen, soo dat Arent Gosens¹ in dato den 9 Junij laetstleden sijnde vrijdag tegens den avont sich heeft laten gelusten op den weg tusschen de Wildenborch en Wijntiesvoort omtrent het Eekbruggesken² de persoon van Jan Wagenvoort³ in in dier gevolgen met een geschelden eijcken knuppel op en aen het hoofd te slaen, dat hij ter aerde is gevallen, ende naer huis gegaen sijnde, eenige uiren daerna daervan is komen te overlijden, gevangene swaeren delict en begane manslach alsoo ten hoogsten volgens de Goddelicke en

Weereltlicke wetten verboden en oversulx in een landt van Politie en Justitie niet kan geleden, neemaer naer verweijch van voorss. wetten, nootsaeckelicker maet gestraft worden, en vermits deze voorn. Delinquent straq naer het begane feijt, off immers nae dato hij de doot van den ontlijfder verstaen heeft is gevlucht ende men niet weet waer ter plaetste hij sich tot dato dese of alsnoch is onthoudende, soo versochte Compt. nomine, officie dat voorglte. ***** delinquent wegens dien voorss. begaene manslach ad edictum ad valvas (bevel tot publicatie) onder het luiden van clocken bij

publicatie end affixie tegens den naesten off eersten Gerichtsdach waer 'd aenstaende Vacantie mach worden ingedaecht ende vervolgens tegens en geprocedeert, als naer stijl en Landrecht gebruickelick

Hodanich versoeck aen de Compt. nae Landrechte toegestaen. Hiervan het billet van citatie te verveerdigen tegens den persoon van Arent Goosens, om tot Vorden te publiceren en affigeren, mette clause om tegens den eersten dach **** rechtens.

De Richter Derck Gijsen retulit dat hij op den 9 Julij 1702 dese weete van citatie heeft gegeven aan den Custos tot Vorden, die deselve aenstonts des voormiddachs nae de prodicatie, onder het luiden van de Clocken gepubliceert en geaffigeert heeft.

¹ Arent Gosens kwam uit Hengelo en werd vermoedelijk ter dood veroordeeld, want zijn weduwe hertrouwde in 1707 met een zoon van Arent op Klein Geltink uit Linde

² Eekbruggetje: over de sloot langs de Mosselseweg tussen Klein Laar en Mossel, naar zandweg richting huize Medler

³ Jan Wagenvoort was een halfbroer van Hendrik en Gerrit op de Wientjesvoort

III. Contschappen over het dootschieten van Anneken Willems bij Jan Wagenvoorde¹ gepleegt

Den 30 November 1702.

Voor Wilhelm van Hasselt Stadtholder en Richter.

Gerichtsluiden Dor. Jacob Adriaen Scheers en D. Gijsen

Interrogatoria om daerop prætia itatione et medio juramento te verhoren Roelof Heijkinck, Esseltien Henricks, Goeltien Harmsen, Willem Harmsen op Clein Wolterinck en Grietjen Lubberts ehel. Voorts Derck Wossinck.

1. Getuigen ouderdom.

Roelof Heijkinck seijt 30, Esseltien Henricks 50, Goeltien Hermansen 11, Willem Harmsen op Clein Wolterinck 39, Grietjen Lubberts 69 en Derck Woessinck 25 jaeren op en 1^e ant. te sijn.

2. Getuigen te vraegen off niet Jan Wagenvoorde, nagelaten Soon van wijlen Herman Wagenvoorde Weert aen den WijntjesVoorde in Mossel bij de medegetuiginne Essele Henricks ehelick geprocureert, op Sondagh den 12 dese Maents Novembris des voormiddachs voor de ***dicatie, op den Wijntiesvoorde seecker Meijsken Anneken Willems sijnde dochter van de medegetuijgen Willem op Clein Wolterinck en Grietjen Lubberts ehel., met een roer of snaphaen de herssenpan aen stucken ende alsoo doot geschoten heeft?

Roelof Heijkinck en Esseltjen Henrincks stiefvader en moeder van Jan Wagenvoorde verklaren wijders, dat ges. Jan dese morgens nae de kercke willende gaen bij haer luiden in de grote camer is gecomene ende ene das omdoende in het spiegel heeft gesien, en dat sij luiden eenigh gelt van Derck Woessinck hadden opgenomen, hetselve aen hem Jan laten sien, en geseit dat hij dat bij leven en sterven soude onthouden om datter geen hantschrift gepasseert was, dat hij Jan Wagenvoorde daerop niet heeft gesproken maer in groten haest in de keucken daerna daer in het cleine camertien naest de keucken is gegaen, en sij luiden cort daerna de scheut van het roer hebben gehoord en daarna toegaende sij luiden Jan Wagenvoort uit het camertien hebben sien comen in de keucken, sijn hair uit het hoofd treckende ende al kermende seggen, o heer waer sal ick heen, waer sal ick heen. Sij is doot nu durf ik mijn leven niet wederkomen, biddende aen hem getuige Roelof hij wilde hem dogh dootslaen en dat hij daerop wegh is gegaen.

¹ Deze Jan was een broer van Hendrik en Gerrit op de Wientjesvoort, en vestigde zich later op Klein Veldkamp in de Kranenburg

Derck Woessinck doenmaels op den Wijntiesvoorde tegenwoordig geweest sijnde verclaert hetselvede.

Goeltien Harmsen, dat sij bij Anneken Willems in het camertien is geweest toen haer broer Jan Wagenvoorde daer is gecomen, dat hij het roer daer staende heeft genomen, sonder hetselve aen de borst te leggen, en hetselve los is gegaen en Anneken voorn. daarmede doot geschoten heeft sonder datter eenige woorden van te vooren waeren gepasseert, maer in tegendeel dat sij Anneken tegens hem Jan hadde staen lachen.

Willem Harmsen op Cleine Wolterinck en Grietjen Lubberts ehel. Op het gearticuleerde niets te weten te deponeren daer niet present sijn geweest, maer dat het selfte via diervoegen aen haer verhaelt is van de andere medegetuigen.

3. Wijders te vragen nae den oude van geseijde Jan Wagenvoorde ende Anneken Willems Dat Jan Wagenvoorde 17 en Anneken Willems 16 jaren out sijn geweest.

4. Off weergenoemde Jan Wagenvoorde ende Anneken Willems voor dao ?? malkanderen wel enigen haet, nijdt of vijandschap toegedragen, of sulx den eenen tegens den anderen bewesen ofte betoont hebben?

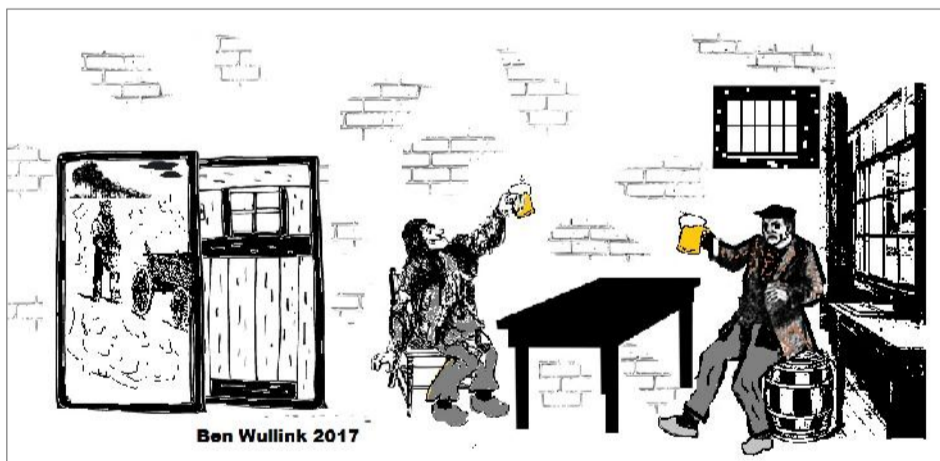
Getuigen verklaeren eenpariglick datter noijt eenigen haet, nijdt of vijantschap is geweest, maer dat sij luiden als nature kinderen sijnde ten allen tijden met malkanderen als in vrientschap hebben geleeft en gespeelt.

Verklaerende wijders bijedensijde ouders dat van onschult om voorgeliggende redenen met malkanderen ende wegens het gestote bloet versoent sijn diestwegen feitelicke uite ten wedersijden presentieen ten overstaen van vrienden en naburen geteeckent.

Jurative ut juus et perstitere et
Uijtgesondert Goeltien Harmsen minderjarig
Judicio om het lijck te visiteren van certificatie groot 4. Fol
Voort instellen van de vraech articulen -----
Pro litens aen het hof provinciaal -----
Richter Gijsen
Den Chirurgijn Casper Martens

IV. Drinken van bier op zondag ¹

15-12-1712. Fiscus beklaegt den Bouman op de Schutterije, Gerrit Veltkamp, Peter Lentink, Jan Koning, Peter op den Bult², Hendrik en Evert Abbink en voorts Gerrit Wagenvoorde, dat hij op den 3 april deses jaers, zijnde geweest op een zondag ten sijnen huise mestebier³ aan de anderen ten besten heeft gegeven, en dan de andere gedaagden dat sij aldaer genodigt, van het bier gedronken, en daardoor den Sabbat ontheiligt hebben, weshalven tegens den eersten beklaegden gecontendeert wort tot een boete van twee, en ten respecte van de ander beklaegdens een boete van enen daeler, cum expensis comparerende opglte Bouwluiden versoekende 'sHeeren gemoedt.

En zijn deselve gecondemneert in de kosten

¹Peter Brackhecke alias op den Bult, zijn kleinzoon Gerrit Wagenvoorde en anderen veroordeeld wegens het drinken van bier op zondag

² Peter Brackhecke alias op den Bult was de grootvader van Gerrit Wagenvoorde

³ Mestbier werd bij bepaalde gelegenheden geschonken, b.v. aan boeren die iemand een karrevracht mest hadden gebracht

VI. Vechtpartij

1712. Fiscus beklaegt Jan Norde, dat hij den 3 april laestleden ten huise van den Bouwman op de Schutterie op een zondag mestebier heeft helpen drinken, daardoor den sabbath dag ontheiligt en sig aldaer met Jan Koning en G. Wagevoorde geslagen heeft.

Weshalven den Fiscus nomine officii tegens den selven condemneerde tot een boete van 5 daeler. Cum Expensis

VI. Achterstallige pachtbetaling van Hendrik Wagenvoord aan Willem van Harn

Den 4. Jan. 1731. Erschenen Henrik Wagenvoorde en Berentjen Hogeweijde ehel. sij in desen met haren man geadsisteert als Regtens en bekenden wegens agterstendige pagt in gevolge gehoudene liquidatie wegens den Wijntjesvoort schuldig gebleven te zijn tot martini 1730 inclus aan den Here Willem van Harn, sijne huijsvrouw en schoonzuster eene somma van twee hondert vijf guldens welke Comparanten jaerlijks à data dese beloven te verrenten met vier gulden van het hondert, en sulks tot de aflosse toe, die ten wederzijden sal vrijstaan, mist de opsage een vierendeel jaers te voren geschiede. Voor welk Capitaal en rente Comparanten verbinden hare personen en goederen, stellende tot een speciaal onderpant hair eigendommelijke stuk lants het Nije Erve als ook het Nije Campken gent. zo van de Gemeente hebben aengekocht, in den Scholtampte van Zutphen, kerspel Vorden, Boerschap Mossel agter den Wijntjesvoort kennelijk gelegen, ten einde resterende haer daar aan zo voor Capitaal als rente ten allen tijden kosten schadeloos sullen kunnen en mogen verhalen, waerop gestipuleert als Regtens. S.A.L

VII. Laatste aanmaning

1735. Peter Meijerink Onderrigter van Vorden retulit dat hij op den 6 Junij 1735 met kennis en consent van dese weled. Scholten gerigte, ter instantie van Wilh: van Haren en Hendr: Meuleman zig vervoegt heeft bij Henrik Wagenvoorde bouwman op Wijntjesvoort of den Bult gent, en den selven en voor eerst namens beide Requiranten, als Zaturdag voormiddag ten elf uren.

De Rigter Michiel Onkruijt retulit dat hij op 10 Junij 1735 bovenstaande acte per Extractum aan Dor: T.G Plegher qq: heeft geinsinueert, die selve hadde aangenomen.

Voor eerste requirant ook aan Henrik Wagenvoorde medegedeeld dat hij de schuld van 205 gulden met de rente dient te voldoen en wel op 1 januari 1736.

VIII. Mishandeling door Henrik Wagenvoorde¹

20-09-1731. Peter Meijerink onderrigter van Vorden retulit op den 20 Septbr. 1731 met kennis en consent van desen Weled: Scholten gerigte ter instantie van den Advocaat Fiscaal, tegens woensdag aanstaande, zo wezen sal den 3. Octob: dese jaers, voorhoofd aan de Banke heeft geciteert Henrik Wagenvoorde tot be- of ontkentnisse van zodane klagte, als Fiscus als dan tegend den selven sal doen tegens het slaan van eenen Gerrit Bosman² op een gloepse agterbakse wijze met een toom³ in het aangesigt, zodanig dat bloedende, cum expensis.

..... en veroordeling. 03 Octobre 1731

Voor Eustatius Plegher Stadtholder en Richter.

Gerichtsluiden Heeren Sloet en Hasebroeck senior Schepenen.

Fiscus beklagt Henrik Wagenvoorde ter oirsake van selven eenen Gerrit Bosman voor omtrent 3 weken met een toom in sijn aangesigt heeft geslagen op een gloepse wijze, en terwijl dat met een ander stonde te praten, ja sonder dat Klager hem Wagenvoorde een quaat woort hadde gegeven, zodanig dat het bloet hem Bosman tappelinks bij het hoofd aflopende:

Weshalven Fiscus tegens den beklagde is contenderende de tot te Lantr: boete van ses daelder cum expensis afwagtende daarop XC.

Compareerde den Beklaagde en versogte Heeren gemoet, waarop den selven is geklaart in een boete van twee daelder; cum expensis.

¹ Hendrik Wagenvoord heeft Gerrit Bosman met een riem geslagen

² Gerrit Bosman op Groot Veldkamp

³ toom = riem of koord waarmee men een rij- of trekdier ment

IX. Vermissing paard en veulen

16-08-1738. Alle die geene, welke een zwart koldt peerdt, zijnde een merrie met een vul van Henrik Wagenvoorde hospes¹ aan de Wijntjesvoort, heeft aangehouden, wort bij desen van Gerichtswegen, gewaarschouwt en gelast het selve binnen den tijt twemaal vierehentwintig uren te brengen ten huijse van Peter Meijerink onder Rigter te Vorden, zullende daarvoor eerlijk beloont worden.

Bij ontstentnisse van dien het voors: peerdt en vul ondekt en bij jemant gevonden wordende, sonder het selve te hebben aangegeven en bekent gemaakt, sal den selven daar over arbitro daarlijk den qq Regten gestrafft worden.

Actum Zutphen den 16. Aug. 1738.

Publi: 17. Dito

¹ hospes = waard of herbergier